

2. Tvangsfiksering

Patientklagenævnet godkendte ikke tvangsfiksering af en patient, da betingelserne herfor ikke fandtes opfyldt. Patienten lå ifølge journalen ved iværksættelsen af tvangsfikseringen på sin seng og var alene beskrevet som anspændt og verbalt truende. Der var heller ikke gjort noget forsøg på at undgå bæltefikseringen.

En patient havde klaget over at have været tvangsfikseret med bælte og hånd- og fodremme på grund af farlighed. Patientklagenævnet vurderede ved afgørelse af 19. juli 2011, at betingelserne for tvangsfiksering ved iværksættelsen ikke var opfyldt. Nævnet fandt ikke, at det var godtgjort, at det var nødvendigt at bæltefikser patienten for at afværge, at andre kom i nærliggende fare for at få skader på legeme eller helbred.

Nævnet lagde vægt på, at patienten umiddelbart forud for fikseringen i en tilspidset situation ved afdelingens kontor, hvor patienten ønskede at få udgang, men blev orienteret om tvangstilbageholdelse og overflytning til lukket afdeling, valgte at forlade det fysiske område for konflikten og gå til sin egen stue, hvor patienten lagde sig på sengen. Personale fulgte efter patienten og fandt, at han fortsat var anspændt og verbalt truende, hvorefter der umiddelbart blev foretaget en tvangsfiksering.

Nævnet lagde endvidere lagt vægt på, at patienten ifølge journalen først efter beslutningen om tvangsfiksering overgik fra at være verbalt truende til faktisk at slå ud efter personalet.

Nævnet lagde endelig vægt på, at der af journalen ikke fremgik noget om forsøg på at undgå bæltefikseringen, eksempelvis med skærmning, tid til at falde til ro på stuen, tilbud om samtale eller tilbud om beroligende medicin, ligesom der ikke var journaloplysninger, som begrundede en vurdering om, at sådanne tiltag ville være nyttesløse.

Patientklagenævnet fandt med henvisning til ovenstående, at tvangsfikseringen ikke opfyldte kravet om mindst indgribende foranstaltning på det tidspunkt, hvor tvangsfikseringen blev besluttet, jf. psykiatrilovens § 4. Når betingelserne for tvangsfiksering ikke var opfyldt ved beslutningen, var der ikke grundlag for, at nævnet tog stilling til den efterfølgende tvangsfiksering med bælte og remme.

Patientklagenævnet godkendte ikke tvangsfiksering af en patient, da det ikke var dokumenteret, at der på tidspunktet for fikseringen forelå en aktuell, konkret og påviselig faresituation forud for tvangsindgrebet.

En patient havde klaget over at have været tvangsfikseret med bælte på grund af farlighed. Patientklagenævnet vurderede ved afgørelse af 23. december 2011, at betingelserne for tvangsfiksering med bælte ikke var opfyldt.

Nævnet fandt, at der på tidspunktet for tvangsfikseringen ikke i journalen var tilstrækkelig dokumentation for, at der forelå en sådan aktuell, konkret og påviselig fare forud for tvangsindgrebet, at det var nødvendigt at bæltefikser patienten for at afværge, at han eller andre var i nærliggende fare for at få skader på legeme eller helbred, jf. psykiatrilovens § 14, stk. 2, nr. 1.

Nævnet lagde vægt på, at det af journalnotat alene fremgik, at patienten i tiden op til bæltefikseringen - uanset at patienten var givet beroligende medicin - var højtråbende, skældte ud og fysisk torpederede sin kontaktperson.

Nævnet lagde vægt på, at der med ovenstående ikke fandtes beskrevet en adfærd, som kunne begrunde, at tvangsfiksering var nødvendig, og nævnet anså det derfor ikke for godtgjort, at patienten opfyldte betingelserne for at blive tvangsfikseret og fandt, at tvangsfikseringen blev foretaget med urette.

I den forbindelse gjorde nævnet opmærksom på, at det var formålstjenligt, at det i tvangsprotokol, i journal eller i lægeerklæring blev tilkendegivet, hvad der var baggrunden (farlighed, forulempelse eller hærværk) for beslutningen om bæltefiksering.

Patientklagenævnet godkendte ikke tvangsfiksering af en patient, da der ikke fandtes at foreligge grov forulempelse eller forfølgelse af konkrete medpatienter.

En patient havde klaget over at have været tvangsfikseret med bælte på grund af grov forulempelse. Patientklagenævnet vurderede ved afgørelse af 19. juni 2011, at betingelserne for iværksættelse af tvangsfiksering med bælte ikke var opfyldt, og at det ikke var nødvendigt at bæltefikser patienten for at afværge, at han forfulgte eller på lignende måde groft forulempede medpatienter.

Nævnet lagde vægt på, at der skulle være tale om en forulempelse af grov karakter, og at forulempelsen skulle rette sig mod en eller flere konkrete medpatienter for, at forulempelsen kunne betinge en tvangsfiksering.

Nævnet havde i tilknytning hertil lagt vægt på, at det i journalen var beskrevet, at patienten kørte op, var råbende og skrigende, løb ud i gangarealet, barrikaderede sig bag en stol, begyndte at kaste med forskellige ting og var højroset og skrigende med diverse vulgære ord, så de andre patienter følte sig forulempet af situationen.

Patientklagenævnet vurderede ikke, at det var tilstrækkeligt dokumenteret, at der ved iværksættelsen forelå en så grov forulempelse af konkrete medpatienter, at betingelserne for tvangsfiksering var opfyldt.

Patientklagenævnet godkendte derfor ikke iværksættelsen af tvangsfikseringen og dermed heller ikke den fortsatte tvangsfiksering til dennes ophør.

Patientklagenævnet godkendte ikke tvangsfiksering af en patient, idet patientens kassen med plastikkrus, servietholder, egen mobiltelefon m.m. ikke vurderedes at være hærværk i ikke ubetydeligt omfang.

En patient havde klaget over at have været tvangsfikseret med bælte på grund af hærværk af ikke ubetydeligt omfang. Patientklagenævnet vurderede ved afgørelse af 20. april 2001, at betingelserne for tvangsfiksering med bælte ikke var opfyldt.

Nævnet fandt, at det ikke var tilstrækkeligt dokumenteret, at det var nødvendigt at bæltefikser patienten for at afværge, at han ville øve hærværk af ikke ubetydeligt omfang.

Nævnet lagde vægt på, at patienten havde været tiltagende urolig siden kl. 16.30 den pågældende dag. Patienten havde kastet med drikkevarer i fællesmiljøet, og havde kastet et plastikkrus og sin mobil mod en væg. Patienten kastede derudover med en servietholder. Personalet forsøgte flere gange at skærme patienten på hans stue, men patienten kom ud i fællesmiljøet talrige gange. Hver gang personalet prøvede at være alene med patienten, gik han.

Nævnet fandt det ikke dokumenteret, at tvangsfiksering var nødvendigt for at afværge, at patienten ville udøve hærværk af ikke ubetydeligt omfang.

Nævnet lagde i den forbindelse vægt på, at patienten kastede et plastik krus og sin egen mobil mod væggen, og at ingen af tingene gik i stykker. Patienten kastede ligeledes med kaffe, the, saft og en servietholder, men det var ikke beskrevet, at der skete nogen skade på det kastede eller på andet inventar.

Nævnet vurderede, at der som situationen var beskrevet i journalen og kardex ikke var tale om hærværk af ikke ubetydeligt omfang, hvilket var en betingelse for at kunne tvangsfiksere patienten. I nævnets vurdering var indgået tingenes værdi, hærværkets omfang og tidsmæssige udstrækning.

På baggrund af det som blev sagt på mødet, og forskellen mellem beskrivelsen af situationen i journalen og kardex fandt nævnet det heller ikke dokumenteret, at patienten havde kastet ting eller ville kaste ting mod personalet og dermed havde udsat personalet for nærliggende fare på legeme og helbred.

Patientklagenævnet godkendte ikke tvangsfiksering af en patient, da fikseringen ikke opfyldte kravet om mindst indgribende foranstaltning. Der var således ikke i journalen dokumenteret forsøg på på anden måde forud for fikseringen at dæmpe patientens psykomotoriske uro.

En patient havde klaget over at have været tvangsfikseret med bælte og fodrem på grund af farlighed. Patientklagenævnet godkendte ved afgørelse af 20. december 2011 ikke tvangsfikseringen.

Nævnet fandt, at betingelserne for tvangsfiksering med bælte og fodrem på grund af farlighed var opfyldt, men at tvangsfikseringen ikke opfyldte kravet om mindst indgribende foranstaltning, jf. psykiatrilovens § 4.

Nævnet fandt ikke, at det var godtgjort, at der i hændelsesforløbet i tilstrækkelig grad var gjort, hvad der var muligt, for at hindre, at fiksering blev nødvendig for at afværge, at patienten eller andre var i nærliggende fare.

Nævnet fandt, at der ikke i sagen var oplysninger, som dokumenterede, at situationen fra personalets side blev håndteret så hensigtsmæssigt og med anvendelse af alle relevante midler, at tvangsfikseringen var uundgåelig. Nævnet lagde vægt på, at der af journalen ikke fremgik noget om forudgående forsøg på at dæmpe patientens psykomotoriske uro og afværge bæltefikseringen, eksempelvis med skærmning, tid til at falde til ro på stuen eller tilbud om beroligende medicin, ligesom der ikke var journaloplysninger, som begrundede og dokumenterede en vurdering om, at sådanne tiltag ville være nyttesløse.

Det forhold, at patienten umiddelbart efter fikseringen modtog beroligende medicin i form af Abilify 9,75 mg x 1, kunne ikke anses som en opfyldelse af mindste middels princippet.

Nævnet godkendte iværksættelsen af tvangsfiksering af en patient med bælte og fodrem, men fandt, at patienten på grund af manglende vurdering af denne efter toiletbesøg burde have været løsnat tidligere end det skete ophør af fikseringen.

En patient havde klaget over at have været tvangsfikseret med bælte fra den 21. oktober 2011 kl. 11.45 til den 23. oktober 2011 kl. 16.00 på grund af farlighed. Patientklagenævnet godkendte ved afgørelse af 3. november 2011 iværksættelsen af tvangsfikseringen, men godkendte ikke den fortsatte tvangsfiksering fra den 21. oktober 2011 kl. 18.00 til den 23. oktober 2011 kl. 16.00.

Patientklagenævnet vurderede, at betingelserne for tvangsfiksering med bælte var opfyldt ved iværksættelsen, idet det var nødvendigt at bæltefikser patienten for at afværge, at andre kom i nærliggende fare for at få skader på legeme eller helbred.

Nævnet lagde vægt på, at patienten slog og sparkede ud efter personalet, og at patienten var truende og verbalt aggressiv, da han fik afslag på at forlade afdelingen.

Nævnet lagde også lagt vægt på, at det var nødvendigt med mere personale for at føre patienten til sin stue.

Patientklagenævnet fandt, at tvangsfikseringen opfyldte kravet om mindst indgribende foranstaltning, da personalet forgæves havde forsøgt at skærme og berolige patienten ved at føre ham til stuen, og da patienten havde fået beroligende medicin ca. 10 minutter, inden han blev fikseret.

Nævnet vurderede imidlertid, at fikseringen havde varet i længere tid end nødvendigt. Nævnet fandt, at patienten skulle have været løsnet af bæltet den 21. oktober 2011 kl. 18.00.

Nævnet mente, at et toiletbesøg, hvor patienten var ude af bæltet, også burde bruges til en vurdering af, om patienten var faldet til ro og derfor ikke skulle tilbage i bæltet, eller om patienten fortsat var så urolig, at han skulle tilbage i bæltet.

Aftalen om, "at patienten kunne blive løsnet af bæltet til toiletbesøg, da han havde givet udtryk for, at han ville samarbejde og efter toiletbesøg ville komme tilbage i bæltet", var efter nævnets mening problematisk, hvis den fulgtes efter sin ordlyd.

Aftalen lagde ikke op til, at der i forbindelse med toiletbesøg blev foretaget en vurdering af patienten og hans adfærd med henblik på en stillingtagen til, om patienten skulle tilbage i bæltet eller ej, idet det på forhånd var aftalt, at patienten skulle tilbage i bæltet.

Under den fortsatte bæltfiksering viste det sig flere gange, at patienten netop var diskuterende og udskældende, når han skulle tilbage i bæltet.

I den konkrete situation var patienten efter toiletbesøg rodende, ledte efter sit tøj, kiggede mange gange i skabet og var persevererende omkring sit tøj og sko. Patienten ville forlade sin stue og ved forsøg på at korrigere ham blev han vredladet og verbalt truende, men ikke udadreagerende.

Nævnet vurderede på den baggrund, at patienten ikke var til fare for sig selv eller andre på dette tidspunkt, og at betingelserne for at opretholde bæltfikseringen derfor ikke var til stede.

Generelt for nævnet var det vigtigt at slå fast:

- at der i særlig grad blev foretaget en vurdering af patienten, når patienten blev løsnet fra bæltet med henblik på toiletbesøg, og
- at en løsningen af bæltet ikke burde være betinget af en aftale om, at patienten senere skulle ti